

מסורת הש"ס

חלק פרק אחד עשר סנהדרין

צח.

תורה אור

1. אם תשוב ישראל
נאם ה' אלי תשוב ואם
תסיר שקדך מפני ולא
תגור יריבתו ד א
2. ואשבע את ראשי
לבוש הברים אשר
ממלך למימי הירא וירם
ימינו ושמאלו אל
השמים וישבע בדי
השמים כי למען
מועדים וזמני וכלות
נפץ יד עם קדש תכלית
כל אלה יגאל יב
3. ואתם הרי ישראל
שפכם חתנו ופריכם
חשאו לעמי ישראל כי
קרב לזלזל:

4. כי לפני ימינו היום
שכר האדם לא נהיה
ושכר דבריהם אינו
וליצא ולבא אין שלום
מן העיר ואשלה את כל
האדם אשר ביהודה:
5. שלום רב לאהבי
התורה ואין למי
מבטל:

6. או אשקע מיתרים
ותקדו בשם ארץ
נאם אתי אלהים:
7. יחזקאל בל די
7. ביום ההוא אצטני
קד לכות ישראל ולק
אתן פתחון פה בתוכם
ידעו כי אני ה'
8. כי לפני קציר ביום
פרח ובסוף גמר יחיה צדק
וברת הוללות בממדות
ואת תקשיות השר
ההם ישיעו יחיה
9. בעת ההיא יקל ים
לוי צבאות עם
מקדש ומזרח ומערב
נורא מן הים ויגאל גוי
קו קו ויבטחו אשר בואו
בגדים ארצו אל מקום
שם יי צבאות יא
10. ביום ההוא לא תבויש
מכל צלילתן אשר
פשיטת בי בי ארסר
מקרב עליה נאותה ולא
תוספי לבקוה עוד בדר
קדשה צבניה ג יא
11. והשארתי בקרבך
עם עני ודל וחסר בשם
יחיה צבניה ג יב
12. ואשיבה ידי עליך
ואצרך כבר סינך
ואקדירה כל בדילך
ואשיבה ששקיך
כבראשך ויגאלך
בכחולת ארצי כן יקרא
לק עיר הצדק קדשה
נאמנה:

13. ציון במשפט תפודה
ושבית בצדקה
14. הסיר מן השפתיך
פה איך מקל ישראל יי
בקרבך לא תיראי רע
עדה צבניה ג יב
15. ואת עם עני תושיע
ועניך על רמים
תשפיל:

16. ויירא מעצב כח
שם יי וממחרת שמש את
בכדור יי ביום הנהר צר
רחו יי נסכה ב:
17. ועקר כלם צדיקים
לעולם יירשו ארץ נצר
משעי מעשה יי
להתפאר:
18. ויירא כי אין אש
ויתושמם כי אין פסועי
ותושע לו יי וצדקתו
היא סקבתה:
19. ישיעו גט טו

20. תהו היות בקוף ליליא וארע עגני שמיא
כבר אש אתה הנה ועד עתק וימא מטה וקדמויה הקדושה:
21. יגלי פאר בת ציון ויריי בת וירשלה ונה מלך יבוא לק צדיק ותושע הוא עני ורוב על חסור ועל צור כן תאמנה: וזכירה ט ט

כמו (ישעיה י) כמקום נוסק וכמו (שם נח) יאכלם סם. רוח המקום
נוקבת וממדת אומן עם הצרות הכחות שאלף הוא ממכין להשמידם:
יירשו ארץ. היינו נאולה: עם עגני שמיא כבר איננו אמי. במהירות:
וכסיד עני ורובכ על הפסוק. כעני הכא על חמורו בעללות: סוסים
כדקא. סוס מסורק לזמון ונאה
שם לי דגנאי הוא שיבא על חמור.
מלגלג היה. ל"א סוסאי דקא סוס
דקו לרין: בר חור גווי. ללוס
יש לך סוס בר מלא גוויין שחמור
שלו כן הוא. במלתא בעלמא דחיה:
חיוור. מלא גלשון פרסי: פארין
סוס. שפניה היתה עמהם: קול
שלס. דשניה הוה בהדיה:
לדידיה. למשיח: בפסחא ודקדקא.
גדלה למורי לא נפתח העירט ממש
אלא גן עדן הוא כנגד כל העולם
וקאמר ליה דכחאזל דז שגן עדן
שכנגד פתח העירט משיח שרי:
סובלי חלאים. מנוגעים והוא נמי
מנוגע דכתיב (ישעיה ג) והוא מחולל
משפיעו וכסיד (שם ח) חליינו הוא
נשא: כולסו. מי שש לא ארע
וחמש נגעים: אסרי לכו ושרו כדא
וימלא. מתירין כל גניעתן ביחד
ומקנן אותן ומחזירין וקושרין אותן:
ואיסו. אמת: שרי דה. נגט
ומקנן וקושרו וחס"כ ממיר האחר.
ועושה כן ואינו ממיר שני נגעים יחד
דקבר אז כעני לא לללח ויגאל את
ישראל לא תשכח כד קשרית נגט
נגעים: אחר ליה. רע יהושע למשיח
לאימא אתי מר אחר ליה היום:
כדקא לך ולאיך לעולם כהא. דלי
לא דקיים גמורין אסל לא הוה
יחי לך שלמא ולא הוה מדרג שמה
לדנון: סוס אס כולו. של הקדשה
משמעו: פסער סוס. של עיר רומי
שעיר רומי היה אסו עשר: ואין
מספיקין לנכסו. פוס עליהם: מי
פסיים. שירן נובע ממנו דכתיב
בכבורות (דף נה). ירדן יולא ממערת
פסיים ומפרש חסם שפיר: פסמיקו
פארוי. עשו לי קבר כקדקע עמוק:
שאין

מלכים יראו וקמו שרים וישתחוו אמר לו
רבי אליעזר והלא כבר נאמר יאם תשוב
ישראל נאום ה' אלי תשוב אמר לו רבי
יהושע והלא כבר נאמר ואשבע את האיש
לבוש הברים אשר ממלך למימי הירא
וירם ימינו ושמאלו אל השמים וישבע בחי
העולם כי למען מועדים וזמני וכלות נפץ
יד עם קדש תכלית כל אלה וגו' וישתק רבי
אליעזר ואמר רבי אבא אין לך קץ מגולה
מזה שנאמר ואתם הרי ישראל ענפכם
חתנו ופריכם חשאו לעמי ישראל וגו' רבי
אליעזר (אליעזר) אומר אף מזה שנאמר יבי לפני
הימים (האלה) [ההם] שכר האדם לא נהיה
ושכר הבהמה אינה וליצא ולבא אין שלום
מן העיר ואשלה את כל האדם אשר ביהודה
הצר רב אמר אף תלמידי חכמים שכתוב
בהם שלום דכתיב שלום רב לאהבי תורתך
אין שלום מפני צד ושמואל אמר עד שיהיו
כל השערים כולן שקולין אמר רבי חנינא
אין בן דוד בא עד שיתבקש דג לחולה ולא
ימצא שנאמר ואשקע מימיהם ונהרותם
כשמן אוליך וכתב (בבבא) ביום ההוא
אצמיה קרן לבית ישראל אמר רבי חמא בר
חנינא אין בן דוד בא עד שחכמה מלכות
הזלה מישראל שנאמר וברת הוללותם
במזמרות ואכתוב בתריה בעת ההיא יובל שי
לה צבאות עם ממשך ומורט אמר ועירי
אמר רבי חנינא אין בן דוד בא עד שיכלו
גסי הרוח מישראל שנאמר כי אסיר
מקרבך עליי נאותך וכתוב ויהשארתי
בקרוב עם עני ורל וחסו בשם ה' אמר רבי
שמלאי משום רבי אלעזר בר"ש אין בן
דוד בא עד שיכלו כל שופטים ושופטים
מישראל שנאמר ואשיבה ידי עליך ואצרוף
כבור סינך וגו' ואשיבה שופטך אמר עולא אין יירושלים נפרית אלא
בצדקה שנאמר ציון במשפט תפודה ושביה בצדקה אמר רב פפא אי במלי יהודי במלי אמגושי אי
במלי דייני במלי גזירפטי אי במלי אמגושי דכתיב ואצרוף כבור סינך ואסירה כל בדילך ואי
במלי דייני במלי גזירפטי דכתיב והסיר ה' משפטך פנה אויבך אמר ר' יוחנן אם ראית דור שמתמעט והולך
חכה לו שנאמר ואת עם עני תושיע וגו' אמר ר' יוחנן אם ראית דור שצרות ברות באות עליו כנדר חכה לו
שנאמר כי יבא כנדר צד (ו) רוח ה' נוססה בו וסמך ליה ובא לציון גואל ואמר רבי יוחנן אין בן דוד בא אלא
בדור שכולו זכאי או כולו חייב בדור שכולו זכאי דכתיב ועמד כולם צדיקים לעולם יירשו ארץ בדור שכולו
חייב דכתיב ויורא כי אין איש וישתומם כי אין מפניו וכתוב למעני אעשה אמר רבי אלכסנדר רבי יהושע
בן לוי רמי כתיב בעתה וכתוב וזכו בעתה אמר רבי אלכסנדר רבי יהושע בן לוי רמי
כתיב ואורו עם עגני שמיא כבר איננו אמי. במהירות: סוסים
כדקא. סוס מסורק לזמון ונאה
שם לי דגנאי הוא שיבא על חמור.
מלגלג היה. ל"א סוסאי דקא סוס
דקו לרין: בר חור גווי. ללוס
יש לך סוס בר מלא גוויין שחמור
שלו כן הוא. במלתא בעלמא דחיה:
חיוור. מלא גלשון פרסי: פארין
סוס. שפניה היתה עמהם: קול
שלס. דשניה הוה בהדיה:
לדידיה. למשיח: בפסחא ודקדקא.
גדלה למורי לא נפתח העירט ממש
אלא גן עדן הוא כנגד כל העולם
וקאמר ליה דכחאזל דז שגן עדן
שכנגד פתח העירט משיח שרי:
סובלי חלאים. מנוגעים והוא נמי
מנוגע דכתיב (ישעיה ג) והוא מחולל
משפיעו וכסיד (שם ח) חליינו הוא
נשא: כולסו. מי שש לא ארע
וחמש נגעים: אסרי לכו ושרו כדא
וימלא. מתירין כל גניעתן ביחד
ומקנן אותן ומחזירין וקושרין אותן:
ואיסו. אמת: שרי דה. נגט
ומקנן וקושרו וחס"כ ממיר האחר.
ועושה כן ואינו ממיר שני נגעים יחד
דקבר אז כעני לא לללח ויגאל את
ישראל לא תשכח כד קשרית נגט
נגעים: אחר ליה. רע יהושע למשיח
לאימא אתי מר אחר ליה היום:
כדקא לך ולאיך לעולם כהא. דלי
לא דקיים גמורין אסל לא הוה
יחי לך שלמא ולא הוה מדרג שמה
לדנון: סוס אס כולו. של הקדשה
משמעו: פסער סוס. של עיר רומי
שעיר רומי היה אסו עשר: ואין
מספיקין לנכסו. פוס עליהם: מי
פסיים. שירן נובע ממנו דכתיב
בכבורות (דף נה). ירדן יולא ממערת
פסיים ומפרש חסם שפיר: פסמיקו
פארוי. עשו לי קבר כקדקע עמוק:
שאין

כבור סינך וגו' ואשיבה שופטך אמר עולא אין יירושלים נפרית אלא
בצדקה שנאמר ציון במשפט תפודה ושביה בצדקה אמר רב פפא אי במלי יהודי במלי אמגושי אי
במלי דייני במלי גזירפטי אי במלי אמגושי דכתיב ואצרוף כבור סינך ואסירה כל בדילך ואי
במלי דייני במלי גזירפטי דכתיב והסיר ה' משפטך פנה אויבך אמר ר' יוחנן אם ראית דור שמתמעט והולך
חכה לו שנאמר ואת עם עני תושיע וגו' אמר ר' יוחנן אם ראית דור שצרות ברות באות עליו כנדר חכה לו
שנאמר כי יבא כנדר צד (ו) רוח ה' נוססה בו וסמך ליה ובא לציון גואל ואמר רבי יוחנן אין בן דוד בא אלא
בדור שכולו זכאי או כולו חייב בדור שכולו זכאי דכתיב ועמד כולם צדיקים לעולם יירשו ארץ בדור שכולו
חייב דכתיב ויורא כי אין איש וישתומם כי אין מפניו וכתוב למעני אעשה אמר רבי אלכסנדר רבי יהושע
בן לוי רמי כתיב בעתה וכתוב וזכו בעתה אמר רבי אלכסנדר רבי יהושע בן לוי רמי
כתיב ואורו עם עגני שמיא כבר איננו אמי. במהירות: סוסים
כדקא. סוס מסורק לזמון ונאה
שם לי דגנאי הוא שיבא על חמור.
מלגלג היה. ל"א סוסאי דקא סוס
דקו לרין: בר חור גווי. ללוס
יש לך סוס בר מלא גוויין שחמור
שלו כן הוא. במלתא בעלמא דחיה:
חיוור. מלא גלשון פרסי: פארין
סוס. שפניה היתה עמהם: קול
שלס. דשניה הוה בהדיה:
לדידיה. למשיח: בפסחא ודקדקא.
גדלה למורי לא נפתח העירט ממש
אלא גן עדן הוא כנגד כל העולם
וקאמר ליה דכחאזל דז שגן עדן
שכנגד פתח העירט משיח שרי:
סובלי חלאים. מנוגעים והוא נמי
מנוגע דכתיב (ישעיה ג) והוא מחולל
משפיעו וכסיד (שם ח) חליינו הוא
נשא: כולסו. מי שש לא ארע
וחמש נגעים: אסרי לכו ושרו כדא
וימלא. מתירין כל גניעתן ביחד
ומקנן אותן ומחזירין וקושרין אותן:
ואיסו. אמת: שרי דה. נגט
ומקנן וקושרו וחס"כ ממיר האחר.
ועושה כן ואינו ממיר שני נגעים יחד
דקבר אז כעני לא לללח ויגאל את
ישראל לא תשכח כד קשרית נגט
נגעים: אחר ליה. רע יהושע למשיח
לאימא אתי מר אחר ליה היום:
כדקא לך ולאיך לעולם כהא. דלי
לא דקיים גמורין אסל לא הוה
יחי לך שלמא ולא הוה מדרג שמה
לדנון: סוס אס כולו. של הקדשה
משמעו: פסער סוס. של עיר רומי
שעיר רומי היה אסו עשר: ואין
מספיקין לנכסו. פוס עליהם: מי
פסיים. שירן נובע ממנו דכתיב
בכבורות (דף נה). ירדן יולא ממערת
פסיים ומפרש חסם שפיר: פסמיקו
פארוי. עשו לי קבר כקדקע עמוק:
שאין

19. למעני למעני אעשה כי אין יחל וכבודי לאחר לא אתך ישיעו גט יא
20. הקטן יחל לאלקו והעציר לגי עצם אני יי בעתה אחישנה ישיעו גט כב
21. תהו היות בקוף ליליא וארע עגני שמיא
כבר אש אתה הנה ועד עתק וימא מטה וקדמויה הקדושה:
22. יגלי פאר בת ציון ויריי בת וירשלה ונה מלך יבוא לק צדיק ותושע הוא עני ורוב על חסור ועל צור כן תאמנה: וזכירה ט ט
23. כי הוא אלהינו ואנחנו עם מרעיתו ונאין ודא הוה אס בקול תשענה: חללים ז ה

כי למועד מועדים. אלמא יש קץ בדבר: וכללו נפץ יד עם קדש.
כשחלה מקומתם וחזקו ידיים שהיתה נפולה חילך וחילך גדולה
ותועלת לפשוט אנה ואנה ואחר שחלה גבורתם שהיו שפלים למלך:
סלניס. אלו הצרות ויבא משיח דלמריק כי אלה יד: מגולה פוס.
כשתתן ארץ ישראל פריה בעין יפה
אז יקרב הקץ ואין לך קץ מגולה
יותר: ר' אליעזר אומר פוס. הפסוק
כשתראה דלון שום אדם משתכר
ואף שכר הבהמה לא נהיה והיינו
דלמריק עד שחלה פרוטה מן הכיס
אין מעות מזיוות בכיס: שכר כהמס.
ענדת האדמה שהיא על ידי כהמה
אינה: וליצא ולבא אין שלום. אז
יבא משיח: שלום רב. והיינו וליצא
ולבא אין תלמידי חכמים אותם שהיה
דינן לללח ולבא בשלום דכתיב שלום
רב לאהבי תורתך אפילו לנהו אין
שלום: סוס. סוס. מרוב הצרות. ל"א
מיצר הרע: שקולין. שוין שער
התבונה ויין רוחי דלמריק חמישי
שוכע גדול. ל"א שקולין שוין שולן
יקרין: כשמן אוליך. שהיו כולן קפויין
וכיון שסע קפויין אין דגים נמלצין
נחכה: עד שפסקה מלכות הולס.
שלא תהא להם שום שולטנות לישראל
אפילו שולטנות קלה ודלה: נשיפוטין.
עגפס קטנים כלומר השרים
והשופטים: ופוס כסס השם. כלומר
שחבא להם גאולה ויחסו נלל שדי:
סינך. תערובות שכן: דניין.
המזכירם לראש עם: יידי. גמי
רוח מישראל: אמגושי. פרסיים מכשפין
שמעריק ישראל. כמס' שנת (דף עה).
פלוגתא איכא למאן דלמר אמגושי
מרבי ויחל מ"ד דגויי עובדי כוכבים:
גזירפטי. שופטים עובדי כוכבים:
החובטין את ישראל במקלות: ואצרוף
כבור סינך. רכס וגדולים כגמסות
כשצרוף ואפלקס ממך אז אסירה
כל דניין: אמגושי. הדגלים מיראת
המקום: סינך. כמו רב דלמריק
סג: משפטיך. כמו [ב] (מפניה) שופטין:
פוס אוליך. גזירפטי: נוספס.

כבור סינך וגו' ואשיבה שופטך אמר עולא אין יירושלים נפרית אלא
בצדקה שנאמר ציון במשפט תפודה ושביה בצדקה אמר רב פפא אי במלי יהודי במלי אמגושי אי
במלי דייני במלי גזירפטי אי במלי אמגושי דכתיב ואצרוף כבור סינך ואסירה כל בדילך ואי
במלי דייני במלי גזירפטי דכתיב והסיר ה' משפטך פנה אויבך אמר ר' יוחנן אם ראית דור שמתמעט והולך
חכה לו שנאמר ואת עם עני תושיע וגו' אמר ר' יוחנן אם ראית דור שצרות ברות באות עליו כנדר חכה לו
שנאמר כי יבא כנדר צד (ו) רוח ה' נוססה בו וסמך ליה ובא לציון גואל ואמר רבי יוחנן אין בן דוד בא אלא
בדור שכולו זכאי או כולו חייב בדור שכולו זכאי דכתיב ועמד כולם צדיקים לעולם יירשו ארץ בדור שכולו
חייב דכתיב ויורא כי אין איש וישתומם כי אין מפניו וכתוב למעני אעשה אמר רבי אלכסנדר רבי יהושע
בן לוי רמי כתיב בעתה וכתוב וזכו בעתה אמר רבי אלכסנדר רבי יהושע בן לוי רמי
כתיב ואורו עם עגני שמיא כבר איננו אמי. במהירות: סוסים
כדקא. סוס מסורק לזמון ונאה
שם לי דגנאי הוא שיבא על חמור.
מלגלג היה. ל"א סוסאי דקא סוס
דקו לרין: בר חור גווי. ללוס
יש לך סוס בר מלא גוויין שחמור
שלו כן הוא. במלתא בעלמא דחיה:
חיוור. מלא גלשון פרסי: פארין
סוס. שפניה היתה עמהם: קול
שלס. דשניה הוה בהדיה:
לדידיה. למשיח: בפסחא ודקדקא.
גדלה למורי לא נפתח העירט ממש
אלא גן עדן הוא כנגד כל העולם
וקאמר ליה דכחאזל דז שגן עדן
שכנגד פתח העירט משיח שרי:
סובלי חלאים. מנוגעים והוא נמי
מנוגע דכתיב (ישעיה ג) והוא מחולל
משפיעו וכסיד (שם ח) חליינו הוא
נשא: כולסו. מי שש לא ארע
וחמש נגעים: אסרי לכו ושרו כדא
וימלא. מתירין כל גניעתן ביחד
ומקנן אותן ומחזירין וקושרין אותן:
ואיסו. אמת: שרי דה. נגט
ומקנן וקושרו וחס"כ ממיר האחר.
ועושה כן ואינו ממיר שני נגעים יחד
דקבר אז כעני לא לללח ויגאל את
ישראל לא תשכח כד קשרית נגט
נגעים: אחר ליה. רע יהושע למשיח
לאימא אתי מר אחר ליה היום:
כדקא לך ולאיך לעולם כהא. דלי
לא דקיים גמורין אסל לא הוה
יחי לך שלמא ולא הוה מדרג שמה
לדנון: סוס אס כולו. של הקדשה
משמעו: פסער סוס. של עיר רומי
שעיר רומי היה אסו עשר: ואין
מספיקין לנכסו. פוס עליהם: מי
פסיים. שירן נובע ממנו דכתיב
בכבורות (דף נה). ירדן יולא ממערת
פסיים ומפרש חסם שפיר: פסמיקו
פארוי. עשו לי קבר כקדקע עמוק:
שאין

כבור סינך וגו' ואשיבה שופטך אמר עולא אין יירושלים נפרית אלא
בצדקה שנאמר ציון במשפט תפודה ושביה בצדקה אמר רב פפא אי במלי יהודי במלי אמגושי אי
במלי דייני במלי גזירפטי אי במלי אמגושי דכתיב ואצרוף כבור סינך ואסירה כל בדילך ואי
במלי דייני במלי גזירפטי דכתיב והסיר ה' משפטך פנה אויבך אמר ר' יוחנן אם ראית דור שמתמעט והולך
חכה לו שנאמר ואת עם עני תושיע וגו' אמר ר' יוחנן אם ראית דור שצרות ברות באות עליו כנדר חכה לו
שנאמר כי יבא כנדר צד (ו) רוח ה' נוססה בו וסמך ליה ובא לציון גואל ואמר רבי יוחנן אין בן דוד בא אלא
בדור שכולו זכאי או כולו חייב בדור שכולו זכאי דכתיב ועמד כולם צדיקים לעולם יירשו ארץ בדור שכולו
חייב דכתיב ויורא כי אין איש וישתומם כי אין מפניו וכתוב למעני אעשה אמר רבי אלכסנדר רבי יהושע
בן לוי רמי כתיב בעתה וכתוב וזכו בעתה אמר רבי אלכסנדר רבי יהושע בן לוי רמי
כתיב ואורו עם עגני שמיא כבר איננו אמי. במהירות: סוסים
כדקא. סוס מסורק לזמון ונאה
שם לי דגנאי הוא שיבא על חמור.
מלגלג היה. ל"א סוסאי דקא סוס
דקו לרין: בר חור גווי. ללוס
יש לך סוס בר מלא גוויין שחמור
שלו כן הוא. במלתא בעלמא דחיה:
חיוור. מלא גלשון פרסי: פארין
סוס. שפניה היתה עמהם: קול
שלס. דשניה הוה בהדיה:
לדידיה. למשיח: בפסחא ודקדקא.
גדלה למורי לא נפתח העירט ממש
אלא גן עדן הוא כנגד כל העולם
וקאמר ליה דכחאזל דז שגן עדן
שכנגד פתח העירט משיח שרי:
סובלי חלאים. מנוגעים והוא נמי
מנוגע דכתיב (ישעיה ג) והוא מחולל
משפיעו וכסיד (שם ח) חליינו הוא
נשא: כולסו. מי שש לא ארע
וחמש נגעים: אסרי לכו ושרו כדא
וימלא. מתירין כל גניעתן ביחד
ומקנן אותן ומחזירין וקושרין אותן:
ואיסו. אמת: שרי דה. נגט
ומקנן וקושרו וחס"כ ממיר האחר.
ועושה כן ואינו ממיר שני נגעים יחד
דקבר אז כעני לא לללח ויגאל את
ישראל לא תשכח כד קשרית נגט
נגעים: אחר ליה. רע יהושע למשיח
לאימא אתי מר אחר ליה היום:
כדקא לך ולאיך לעולם כהא. דלי
לא דקיים גמורין אסל לא הוה
יחי לך שלמא ולא הוה מדרג שמה
לדנון: סוס אס כולו. של הקדשה
משמעו: פסער סוס. של עיר רומי
שעיר רומי היה אסו עשר: ואין
מספיקין לנכסו. פוס עליהם: מי
פסיים. שירן נובע ממנו דכתיב
בכבורות (דף נה). ירדן יולא ממערת
פסיים ומפרש חסם שפיר: פסמיקו
פארוי. עשו לי קבר כקדקע עמוק:
שאין

19. למעני למעני אעשה כי אין יחל וכבודי לאחר לא אתך ישיעו גט יא
20. הקטן יחל לאלקו והעציר לגי עצם אני יי בעתה אחישנה ישיעו גט כב
21. תהו היות בקוף ליליא וארע עגני שמיא
כבר אש אתה הנה ועד עתק וימא מטה וקדמויה הקדושה:
22. יגלי פאר בת ציון ויריי בת וירשלה ונה מלך יבוא לק צדיק ותושע הוא עני ורוב על חסור ועל צור כן תאמנה: וזכירה ט ט
23. כי הוא אלהינו ואנחנו עם מרעיתו ונאין ודא הוה אס בקול תשענה: חללים ז ה

כי למועד מועדים. אלמא יש קץ בדבר: וכללו נפץ יד עם קדש.
כשחלה מקומתם וחזקו ידיים שהיתה נפולה חילך וחילך גדולה
ותועלת לפשוט אנה ואנה ואחר שחלה גבורתם שהיו שפלים למלך:
סלניס. אלו הצרות ויבא משיח דלמריק כי אלה יד: מגולה פוס.
כשתתן ארץ ישראל פריה בעין יפה
אז יקרב הקץ ואין לך קץ מגולה
יותר: ר' אליעזר אומר פוס. הפסוק
כשתראה דלון שום אדם משתכר
ואף שכר הבהמה לא נהיה והיינו
דלמריק עד שחלה פרוטה מן הכיס
אין מעות מזיוות בכיס: שכר כהמס.
ענדת האדמה שהיא על ידי כהמה
אינה: וליצא ולבא אין שלום. אז
יבא משיח: שלום רב. והיינו וליצא
ולבא אין תלמידי חכמים אותם שהיה
דינן לללח ולבא בשלום דכתיב שלום
רב לאהבי תורתך אפילו לנהו אין
שלום: סוס. סוס. מרוב הצרות. ל"א
מיצר הרע: שקולין. שוין שער
התבונה ויין רוחי דלמריק חמישי
שוכע גדול. ל"א שקולין שוין שולן
יקרין: כשמן אוליך. שהיו כולן קפויין
וכיון שסע קפויין אין דגים נמלצין
נחכה: עד שפסקה מלכות הולס.
שלא תהא להם שום שולטנות לישראל
אפילו שולטנות קלה ודלה: נשיפוטין.
עגפס קטנים כלומר השרים
והשופטים: ופוס כסס השם. כלומר
שחבא להם גאולה ויחסו נלל שדי:
סינך. תערובות שכן: דניין.
המזכירם לראש עם: יידי. גמי
רוח מישראל: אמגושי. פרסיים מכשפין
שמעריק ישראל. כמס' שנת (דף עה).
פלוגתא איכא למאן דלמר אמגושי
מרבי ויחל מ"ד דגויי עובדי כוכבים:
גזירפטי. שופטים עובדי כוכבים:
החובטין את ישראל במקלות: ואצרוף
כבור סינך. רכס וגדולים כגמסות
כשצרוף ואפלקס ממך אז אסירה
כל דניין: אמגושי. הדגלים מיראת
המקום: סינך. כמו רב דלמריק
סג: משפטיך. כמו [ב] (מפניה) שופטין:
פוס אוליך. גזירפטי: נוספס.

כבור סינך וגו' ואשיבה שופטך אמר עולא אין יירושלים נפרית אלא
בצדקה שנאמר ציון במשפט תפודה ושביה בצדקה אמר רב פפא אי במלי יהודי במלי אמגושי אי
במלי דייני במלי גזירפטי אי במלי אמגושי דכתיב ואצרוף כבור סינך ואסירה כל בדילך ואי
במלי דייני במלי גזירפטי דכתיב והסיר ה' משפטך פנה אויבך אמר ר' יוחנן אם ראית דור שמתמעט והולך
חכה לו שנאמר ואת עם עני תושיע וגו' אמר ר' יוחנן אם ראית דור שצרות ברות באות עליו כנדר חכה לו
שנאמר כי יבא כנדר צד (ו) רוח ה' נוססה בו וסמך ליה ובא לציון גואל ואמר רבי יוחנן אין בן דוד בא אלא
בדור שכולו זכאי או כולו חייב בדור שכולו זכאי דכתיב ועמד כולם צדיקים לעולם יירשו ארץ בדור שכולו
חייב דכתיב ויורא כי אין איש וישתומם כי אין מפניו וכתוב למעני אעשה אמר רבי אלכסנדר רבי יהושע
בן לוי רמי כתיב בעתה וכתוב וזכו בעתה אמר רבי אלכסנדר רבי יהושע בן לוי רמי
כתיב ואורו עם עגני שמיא כבר איננו אמי. במהירות: סוסים
כדקא. סוס מסורק לזמון ונאה
שם לי דגנאי הוא שיבא על חמור.
מלגלג היה. ל"א סוסאי דקא סוס
דקו לרין: בר חור גווי. ללוס
יש לך סוס בר מלא גוויין שחמור
שלו כן הוא. במלתא בעלמא דחיה:
חיוור. מלא גלשון פרסי: פארין
סוס. שפניה היתה עמהם: קול
שלס. דשניה הוה בהדיה:
לדידיה. למשיח: בפסחא ודקדקא.
גדלה למורי לא נפתח העירט ממש
אלא גן עדן הוא כנגד כל העולם
וקאמר ליה דכחאזל דז שגן עדן
שכנגד פתח העירט משיח שרי:
סובלי חלאים. מנוגעים והוא נמי
מנוגע דכתיב (ישעיה ג) והוא מחולל
משפיעו וכסיד (שם ח) חליינו הוא
נשא: כולסו. מי שש לא ארע
וחמש נגעים: אסרי לכו ושרו כדא
וימלא. מתירין כל גניעתן ביחד
ומקנן אותן ומחזירין וקושרין אותן:
ואיסו. אמת: שרי דה. נגט
ומקנן וקושרו וחס"כ ממיר האחר.
ועושה כן ואינו ממיר שני נגעים יחד
דקבר אז כעני לא לללח ויגאל את
ישראל לא תשכח כד קשרית נגט
נגעים: אחר ליה. רע יהושע למשיח
לאימא אתי מר אחר ליה היום:
כדקא לך ולאיך לעולם כהא. דלי
לא דקיים גמורין אסל לא הוה
יחי לך שלמא ולא הוה מדרג שמה
לדנון: סוס אס כולו. של הקדשה
משמעו: פסער סוס. של עיר רומי
שעיר רומי היה אסו עשר: ואין
מספיקין לנכסו. פוס עליהם: מי
פסיים. שירן נובע ממנו דכתיב
בכבורות (דף נה). ירדן יולא ממערת
פסיים ומפרש חסם שפיר: פסמיקו
פארוי. עשו לי קבר כקדקע עמוק:
שאין

כבור סינך וגו' ואשיבה שופטך אמר עולא אין יירושלים נפרית אלא
בצדקה שנאמר ציון במשפט תפודה ושביה בצדקה אמר רב פפא אי במלי יהודי במלי אמגושי אי
במלי דייני במלי גזירפטי אי במלי אמגושי דכתיב ואצרוף כבור סינך ואסירה כל בדילך ואי
במלי דייני במלי גזירפטי דכתיב והסיר ה' משפטך פנה אויבך אמר ר' יוחנן אם ראית דור שמתמעט והולך
חכה לו שנאמר ואת עם עני תושיע וגו' אמר ר' יוחנן אם ראית דור שצרות ברות באות עליו כנדר חכה לו
שנאמר כי יבא כנדר צד (ו) רוח ה' נוססה בו וסמך ליה ובא לציון גואל ואמר רבי יוחנן אין בן דוד בא אלא
בדור שכולו זכאי או כולו חייב בדור שכולו זכאי דכתיב ועמד כולם צדיקים לעולם יירשו ארץ בדור שכולו
חייב דכתיב ויורא כי אין איש וישתומם כי אין מפניו וכתוב למעני אעשה אמר רבי אלכסנדר רבי יהושע
בן לוי רמי כתיב בעתה וכתוב וזכו בעתה אמר רבי אלכסנדר רבי יהושע בן לוי רמי
כתיב ואורו עם עגני שמיא כבר איננו אמי. במהירות: סוסים
כדקא. סוס מסורק לזמון ונאה
שם לי דגנאי הוא שיבא על חמור.
מלגלג היה. ל"א סוסאי דקא סוס
דקו לרין: בר חור גווי. ללוס
יש לך סוס בר מלא גוויין שחמור
שלו כן הוא. במלתא בעלמא דחיה:
חיוור. מלא גלשון פרסי: פארין
סוס. שפניה היתה עמהם: קול
שלס. דשניה הוה בהדיה:
לדידיה. למשיח: בפסחא ודקדקא.
גדלה למורי לא נפתח העירט ממש
אלא גן עדן הוא כנגד כל העולם
וקאמר ליה דכחאזל דז שגן עדן
שכנגד פתח העירט משיח שרי:
סובלי חלאים. מנוגעים והוא נמי
מנוגע דכתיב (ישעיה ג) והוא מחולל
משפיעו וכסיד (שם ח) חליינו הוא
נשא: כולסו. מי שש לא ארע
וחמש נגעים: אסרי לכו ושרו כדא
וימלא. מתירין כל גניעתן ביחד
ומקנן אותן ומחזירין וקושרין אותן:
ואיסו. אמת: שרי דה. נגט
ומקנן וקושרו וחס"כ ממיר האחר.
ועושה כן ואינו ממיר שני נגעים יחד
דקבר אז כעני לא לללח ויגאל את
ישראל לא תשכח כד קשרית נגט
נגעים: אחר ליה. רע יהושע למשיח
לאימא אתי מר אחר ליה היום:
כדקא לך ולאיך לעולם כהא. דלי
לא דקיים גמורין אסל לא הוה
יחי ל